

SZÁMVETÉS ÉS FELADATOK

A szovjet könyvtárügy 50 éve

V. I. S u n k o v

cikkének rövidített szövege*

Azokban a napokban, amikor a szovjet nép arra készül, hogy méltóképpen megünnepelje a Szovjet hatalom 50. évfordulóját, a könyvtárosok számára fontos, hogy elképzelésük legyen arról, milyen volt a könyvtárügy helyzete az országban 1917-ben, Október napjainak előestéjén. Ismerjék azt az utat, amelyet a könyvtárak ez alatt az ötven év alatt megtettek, és azokat a perspektivákat, amelyek megnyílnak előttük.

A cári Oroszországban a kultúra és művelődésügy legjobb képviselőinek erőfeszítéseivel jöttek létre a maguk idejében az univerzális könyvgyűjteménnyel rendelkező könyvtárak: A Nyilvános Könyvtár, a Tudományos Akadémia Könyvtára Pétervárott, a Rumjancev Könyvtár Moszkvában, valamint számos nagy könyvtár az ország különböző városaiban. Voltak köztük olyanok, amelyek már abban az időben világhírré tettek szert. A forradalom előtti könyvtárak munkájában bizonyos demokratikus tendenciák már megmutatkoztak. A Pétervári Nyilvános Könyvtárban például a forradalmi demokraták természettudományos elveit hirdették, illetve terjesztették, a Tudományos Akadémia könyvtárában gyűjtötték a cári cenzura által betiltott kiadványokat. De alakultak illegális könyvtárak is, mint pl. az Orosz Munkások Északi Szövetségének Könyvtára.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmével a Szovjetunióban egy új társadalom építése meghatározta az egész kulturális terület fejlődésének útját is, s ezzel egyidejűleg a könyvtárügy fejlődését is. Gondosan megőrizve a múlt legjobb hagyományait a szovjet társadalom, V. I. Lenin zsenialis utmutásaira támaszkodva és a Kommunista Párt és a szovjet kormány közvetlen

* V. I. SUNKOV: Biblioteki sztranü k pjalideszjati letiju Velikoj Oktjabr'szkoj szocialisztücseszkoj revoljucii. = Biblioteki SzSzSzR. Opit rabotu. 1966. no. 3-16. p.

irányítása alatt új elvek szerint hatalmas munkát fejtett ki a dolgozók könyvtári kiszolgálásának megszervezése érdekében. A lakosság legszélesebb tömegei kulturális színvonalának hatalmas növekedése, a tudomány felvirágzása, a könyvkiadás gyors fejlődése feltételül szolgált a könyvtárak hatalmas hálózatának létrehozásához. A szovjet könyvtáros aktívan részt vesz az új ember megformálásában, kommunista világnézetének kialakításában, elősegíti a technikai haladást és az élenjáró tudomány fejlődését.

A könyvtáraknak sokszor nehéz körülmények között kellett dolgozniuk. Olyan területeken jöttek létre, ahol még a fegyérgárdisták garázdálkodtak, ott, ahol az írástudatlanság felszámolása volt még az elsőrendű feladat, és ahol hosszabb időnek kellett eltenie addig, míg a lakosság a könyvtárakat elkezdte látogatni. Az ötéves terv nagy építkezéseinek helyszínén a könyvtárakat sátrokban vagy barakokban helyezték el.

V. I. Lenin a könyvtárügy alapos ismeretében még a Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtt elvileg megfogalmazta a Kommunista Párt követelményeit a könyvtári szolgálat megszervezésével kapcsolatban. Vlagyimir Iljics a könyvtárakban a tömegek kulturális fejlődésének és politikai haladásának hatalmas forrását látván, 1917-ben már az első októberi napokban A. V. Lunacsarszkijjal folytatott közismert beszédében kifejtette eszméit a könyvtárügy átszervezésével kapcsolatosan.

A párt gondoskodása a könyvtárakról számos határozatban és direktívában jut kifejezésre. A könyvtárak rendszeres irányításában a párt olyan kiválóságai vettek részt, mint V. K. Krupszkaja, A. V. Lunacsarszkij, M. N. Pokrovszkij és még sokan mások. A forradalom előtt alapított könyvtárak legnagyobb többsége magukévá tette az Októberi Forradalom eszméit. A szovjet hatalom első éveiben a lelkes emberek ezreit -kommunistákat, komszomolistákat, pártonkivülieket- irányítottak a könyvtárakba. A régi és új könyvtárosok önfeláldozó munkája járult hozzá ahhoz, hogy kialakultak és megerősödtek az elvileg új típusú könyvtárak - a szovjet könyvtárak.

Elemelve a megtett utat, meg kell állapítanunk a könyvtári építés hatalmas eredményeit.

Jelenleg a Szovjetunióban fejlett és nagy könyvtári hálózat működik - 382 ezer könyvtárral. Ebből 120 ezer közművelődési-, 51 ezer szak-, 182 ezer iskolai-, és 5 ezer a gyermekkönyvtár. Sokrétű a szakkönyvtárak hálózata: 13 ezer könyvtár szolgálja ki közvetlenül az ipari vállalatokat és a közlekedést, körülbelül 10 ezer a tudományos intézményeket, a tervező és konstruktőr szervezeteket, majdnem 10 ezer a főiskolai, technikumi és egyéb szakiskolai könyvtár. Több mint 250 ezer könyvtár foglalkozik a gyerekekkel,-

a 182 ezer iskolai és az 5 ezer gyermekkönyvtáron kívül, a serdülőket kiszolgálják a falusi és szakszervezeti könyvtárakban is.

1965-ben a könyvtárak könyvvállománya meghaladta a 2 milliárd 300 millió kötetet. A közművelődési, az iskolai és a gyermekkönyvtárakban 1,3 millió kötet könyv van. A műszaki és egyéb szakkönyvtárakban 1 milliárd a kötetek száma. 1965 elején minden városi közművelődési könyvtárban átlag 16 ezer kötet könyv volt, a falusi könyvtárakban pedig 5,4 ezer. Falun minden 1240 főre, városban pedig minden 3740 főre jut egy könyvtár. A szovjet emberek könyvtári könyvekkel sokkal jobban ellátottak, mint a legfejlettebb kapitalista országok lakossága.

Figyelemre méltó a könyvtárügy fejlődése a nemzetiségi köztársaságokban. Az Orosz Birodalom régi elmaradott részeiben, ahol a lakosság majdnem teljesen írástudatlan volt, ma a könyvtárak különböző típusának egész tömege működik. Ezekben tizezrével lelkes könyvtárosok dolgoznak, akik a szovjet olvasók többnemzetiségű lakosságának népes hadseregét szolgálják ki.

A szövetségi köztársaságok könyvtárügyének sok sajátos vonása van. A forradalom előtti könyvtárügy a legkevésbé volt fejlett Közép-Ázsia és a Kazahsztán népeinél. Ma Kazahsztánban 5807, Üzbegisztánban 3891, Kirgizióban 1116, Tadzsikisztánban 894, Türkmeniában 777 közművelődési könyvtár működik. E köztársaságokban a könyvtárak összszáma a felsoroltaknak két-háromszorosát teszi ki.

Gruzia, Azerbajdzsán és Örményország a könyvtárak számát és a könyvtári munka színvonalát tekintve, a Szovjetunió legjobb köztársaságai közé tartoznak.

A balti köztársaságokban ma a könyvtárak különböző típusának és fajtájának sűrű hálózata működik, amelyek eredményesen teljesítik feladatukat, hogy a könyvtár használatába bevonják a dolgozók legszélesebb rétegeit.

A népek kulturájának fejlesztését segítik elő Ukrajna és Beloruszia könyvtárai is. E köztársaságokban a könyvvállományok óriási károkat szenvedtek a Nagy Honvédő Háború idején, a német fasiszták több millió könyvet pusztítottak el. Jelenleg ezekben a köztársaságokban a könyvtárak hatalmas hálózata működik, a könyvtárosok pedig magasan képzett szakemberek. Moldovai területén a könyvtárak többsége csak az utóbbi időben jött létre. Ma már nagyon fontos szerepet játszanak a köztársaság lakosságának szellemi életében.

A legkiterjedtebb a könyvtárhálózat a legnagyobb köztársaságban az Oroszországi Federatív Szocialista Szovjet Köztársaságban. Oroszország régi városaiban vannak már 100 éves könyvtárak, de sok körzetben csak a Szovjet hatalom évelében létesültek. A Nagy Honvédő Háború idején a könyvtárak jórészt

elpusztították. Az Oroszországi Federatív Szocialista Szovjet Köztársaság keleti és északi körzeteiben minden egyes könyvtár megszervezése komoly erőfeszítést igényel - alkalmazkodni a mostoha időjárási feltételekhez, az óriási távolságok leküzdése stb. Ma a köztársaság területén körülbelül 200 ezer könyvtár működik, gazdag tapasztalataikat valamennyi szövetségi köztársaság könyvtárosai szívesen hasznosítják.

A valamennyi szocialista köztársaságban megszervezett szerteágazó könyvtárhálózat, a hatalmas könyvvállományok, a szakképzett könyvtárosok egész hadserege - mindez tette lehetővé, hogy a lakosság többsége a könyvtárak használóivá vált. 1965-ben a különböző típusú és hatóság irányítása alá tartozó könyvtárakat körülbelül 110 millió olvasó látogatta. Az olvasottság mértékének képe akkor lenne teljes, ha e számhoz még hozzá számítanánk azoknak az olvasóknak millióit, akik szeretik a könyveket és magánkönyvtárakat hoznak létre.

A könyv iránti szeretet felkeltése a szovjet embereknél az ország kultúrradalmának egyik legnagyobb győzelme. A jelenlegi könyvtári életre jellemző az olvasók érdeklődésének sokfélesége, az emberek millióinak törekvése a rendszeres olvasásra és látókörének kiszélesítésére, a szovjet tudomány képviselőinek forró érdeklődése a könyvtárak állományának további gazdagítása és a tájékoztató-bibliográfiai munka fejlesztése iránt. Több komoly hiányosságtól és megoldatlan kérdéstől eltekintve a könyvpropaganda területén, eltekintve a könyvtárak iránt tanusított nihilista szemlélettől, valamint a tudományos-műszaki tájékoztatás "elméleti" szakembereinek a könyvről vallott felfogásától, a könyvtárak kétségkívül a virágzás korszakában vannak. Lenin utmutatásai a könyvtárügy területén eredményesen megvalósulnak.

Áttekintve a könyvtárak ötvenéves útját, hangsúlyozni kell nemcsak az elvégzett munka hatalmas méreteit, hanem a szovjet könyvtárügy új elvi alapjainak megteremtését is. Igazi demokratizmus, magas eszmeiség, aktív segítség a kommunizmus építésében, ezek azok, amik jellemzik a szovjet könyvtárat.

A Szovjet hatalom jubileumának előkészületei során a tervekben figyelembe veszik a könyvtárak általános szerepének fokozását a tudomány és kultúra fejlesztésében, a dolgozók kommunista nevelésében. Meg kell említeni a könyvtári hálózatok rendezése területén végzett munkát a városokban és falun (x). Komoly munka folyik más hatóságokhoz tartozó könyvtárakban - a szakszervezeti, a tudományos akadémiák könyvtárai, a műszaki, az orvosi, a főiskolai és a mezőgazdasági könyvtárakban is. Elkészült az ajánló bibliográfia és a tudományos-és módszertani munka központi terve.

A könyvtárak munkáját a Szovjet hatalom megünneplésével kapcsolatban úgy kell megszervezni, hogy az egyben hozzájáruljon az ország egész könyvtárügyének fejlesztéséhez.

Melyek azok a feladatok, amelyeket a könyvtáraknak meg kell oldaniuk?

A könyvtári hálózatok ésszerűsítése. Bár az olvasók száma évről évre növekszik, még mindig vannak (különösen a serdülők és fiatalok között), akik nem látogatják a könyvtárakat. Ennek oka gyakran az, hogy sok körzetben kevesebb a könyvtár, mint kellene, viszont más körzetekben oktalanul sűrűn telepítették a könyvtárakat.

Az elkövetkező öt évben 15 ezer új közművelődési könyvtár megszervezését tervezik. De elsőrendű feladat a közművelődési könyvtárak hálózatának rendezése, azaz egyik könyvtár másik helyre való áthelyezése, egyes könyvtárak egyesítése stb. Az Oroszországi Federáció tapasztalata ezen a területen nagyon hasznos.

Meg kell állapítani, hogy új olvasók toborozása és a könyv eljuttatása valamennyi családhoz még azokban a köztársaságokban is lassan halad, amelyek vezető helyet foglalnak el a könyvpropaganda területén.

További feladat az olvasókkal megismertetni a könyvállományt, maximálisan kielégíteni a szovjet emberek általános kulturális, szakmai és tanulási igényeit. Tíz évvel ezelőtt gyakran előfordult, hogy az olvasó egy szükséges könyvért 3-5 kilométer távolságra is elgyalogolt. Most azonban általánosan elterjedt a rádió és televízió, fejlett a könyvkereskedelem, ami szükségessé teszi a könyvtári szolgálat "szabványainak" felülvizsgálását.

Fiókkönyvtárak és letéti könyvtárak szervezése az egyik legfontosabb feladat. Az országban 650 ezer lakott helység van, ahol kevesebb a lakosság 500 főnél. Az ilyen lakott pontokon rendszerint nincs állandó könyvtár (de ilyen legtöbb esetben nem is alkalmas létrehozni), bár együttvéve ezeken a területeken 45,5 millió fő lakik. Az 1000 lakosu falvakban sincs állandó könyvtár. De hány és hány kolhozgazdaság van, ahol az emberek nem jutnak könyvhöz; hány és hány terület és negyed van, amelyektől az állandó könyvtár nagyon távol van!

Ezzel összefüggésben az új könyvtárak létesítése és a hálózat általános rendezése mellett komoly jelentősége van a fiókkönyvtáraknak és a letéti könyvtáraknak, amelyeknek tartalmazniuk kell a legfontosabb és legértékesebb könyveket.

épület a Lugan Megyei A. M. Gorkij Megyei Könyvtár épülete. Az új épületek építése és jobb helyiségekbe való áthelyezése azonban nem jár együtt a könyv-állomány és az olvasók létszámának növekedésével. Sok még az olyan könyvtár, amelynek elhelyezése nem megfelelő. A közművelődési könyvtárak tized részében van olvasóterem. a műszaki és szakkönyvtárak 70 százalékában nincs olvasóterem, de hiányzik az olvasóterem 70 főiskolai könyvtárban is.

Mit kell tenni a könyvtárak anyagi bázisának megszilárdítása érdekében?

Először is ésszerűbben kell felhasználni azokat a pénzüsszegeket, amelyek az állam könyvtári épületek építésére, berendezésére kiutal. Sajnos az építkezések évekre elhúzódnak, hiányoznak a tippstervek, minden egyes esetben külön terveket kell készíteni, ami sok időt vesz igénybe. Tehát a könyvtári épületek építésének meggyorsítása a könyvtári irányító szervezetek egyik fontos feladata.

Másodszor: a könyvtárak építésére és berendezésére az eddiginél sokkal inkább igénybe kell venni a szakszervezetek, kolhozok és más társadalmi szervezetek, valamint vállalatok pénzügyi kereteit. A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának 1955. évi szeptemberi határozatának alapján a vállalatok nyereségbefizetésének egy részét felhasználhatják kulturális és jóléti célokra, tehát könyvtári építkezésekre is. Társadalmi kezdeményezésre épülnek könyvtári épületek Üzbegisztánban, Gruziában, az Oroszországi Federatív Szocialista Szovjet Köztársaságban és Ukrajnában. Ezt a mozgalmat valamennyi köztársaságban el kell terjeszteni.

Harmadszor: a könyvtárak jobb elhelyezési feltételeinek megjavítása érdekében az elkövetkező években elsősorban nem új épületek építésére kell törekedni, hanem elősegíteni, hogy a könyvtárakat az eddig más célokra használt épületek földszintjén, klubokban és kulturotthonokban helyezték el. Napjainkban többször olvashatunk arról, hogy tatarozni kell a történelmi-kulturális értékű épületeket, meg kell szüntetni az ilyen épületekben elhelyezett raktárakat, magtárolókat és muzeumi, valamint könyvtári célokra felhasználni. Valamennyi lehetőséget megragadva, az Októberi Forradalom 50. évfordulójára nagyon sok könyvtár elhelyezési körülményein lehetne lényegesen javítani, azokén is, amelyeknek számára nincs lehetőség, hogy az elkövetkező években új épületbe kerüljenek.

Végül, nagyon erős figyelmet kell fordítani a könyvtári munka gépesítésére és automatizálására alkalmas eszközök gyártására és bevezetésére.

A felsorolt feladatok végrehajtásában nem kis jelentősége van az olvasók

Sajnálatos módon az utóbbi években a fiókkönyvtárak és letéti könyvtárak szervezése lassu és jelenleg ezeknek száma csak 300 ezer. A Tadzsi Szocialista Szovjet Köztársaságban a könyvtárak negyed részének van csak letéti könyvtára. Vajon nem ez az oka annak, hogy a köztársaság területén az olvasók száma alacsony? Jellemző, hogy Kirgiziában majdnem minden könyvtár rendelkezik több letéti könyvtárral is és itt az olvasók száma lényegesen magasabb mint Tadzsisztánban.

A fiókkönyvtárak és letéti könyvtárak szervezésében az olvasók társadalmára, a szovjet értelmiség, munkások és kolhoztagok, akik szeretik a könyveket sok segítséget nyújthatnak. És ha most – a mostani számítások szerint – a letéti könyvtárak könyvállománya a könyvtárak összállományának alig egy százaléka, ezeket a mutatókat az elkövetkező években erősen emelni kell. E mellett különös figyelmet kell fordítani a műszaki, mezőgazdasági és orvosi letéti, illetve fiókkönyvtárak szervezésére. Ezekben a könyvtárakban meg kell lenni a legszükségesebb kézikönyveknek, tudományos monográfiáknak, időszaki kiadványoknak és bibliográfiáknak, amelyek megfelelnek a vállalat, üzem, tudományos osztály, szektor és laboratórium, orvostudományi és mezőgazdasági intézmény profiljának.

Gyermekkönyvtárnak, mint módszertani központnak, minden adminisztratív körzetben működni kell. A gyermekek kiszolgálásának megjavítása területén komoly szerepe van az iskolai könyvtárak megszilárdításának is. Valamennyi falusi könyvtárban gyermek-részleget kell szervezni, megfelelően megválogatott könyvállománnyal.

A könyvtári állományok nagyságáról, az évi gyarapodásról rendelkezésre álló adatok alapján még nem lehet megítélni, hogy az adott terület lakossága, a termelő vagy tudományos kollektíva milyen mértékben van ellátva a számára szükséges irodalommal. A gyakorlatban még mindig előfordul, hogy az olvasók azért maradnak el, mert a könyvtárban nem találják meg a szükséges könyveket. El kell gondolkozni ezen a tényen, hogy időnként a könyvtárosok befolysa alól pont olyan fiatal olvasók maradnak el, akiknek erre a legnagyobb szükségük volna.

Az Októberi Forradalom 50. évfordulójának megünneplésével kapcsolatban széleskörű társadalmi mozgalmát kell indítani a könyvtárak anyagi bázisának megszilárdítása érdekében.

A könyvtárak elhelyezése. Az utóbbi hat év alatt az országban körülbelül 3000 könyvtári épületet és körülbelül 7000 könyvtárat helyeztek át jobb helyiségbe. A felépített könyvtárak között van a Litvánia Köztársasági Könyvtára, Kirgizia, Moldavia, Azerbajdzsán köztársasági könyvtárak, számos megyei, területi és egyéb nagy könyvtárak épülete. A legutóbb üzembe helyezett könyvtár

ségteljes feladatai e képzettséggel szemben magas és sokrétű követelményeket támasztanak. Megfelelő szakképzettséggel rendelkező könyvtárosok hiányoznak a közművelődési, a műszaki és tudományos könyvtárakból. Sajnos a könyvtárosok képzésének színvonala messze elmarad a könyvtárak fejlődésének ütemétől. Kevés a felsőfoku képzettséggel rendelkező könyvtáros. Kevés az ilyen könyvtáros még azokban a köztársaságokban is, ahol különösképpen nagy gondot fordítanak a káderek kiválogatására és kiképzésére (Gruzia, Ukrajna, Belorusz Szovjet Szocialista Köztársaság).

Az Októberi Forradalom 50. évfordulójának megünneplésével kapcsolatosan valamennyi köztársaságban, területen, megyében össze kell állítani a könyvtárosok továbbképzésének tervét és hozzálátni annak rendszeres megvalósításához. Feltétlenül emelni kell a könyvtárosképző főiskolák oktatásának színvonalát, úgy, hogy azok biztosítsák a különböző munkakörben és a különböző jellegű könyvtárakban dolgozók számára a képzést. Feltétlenül újból fel kell vetni az önálló könyvtárosképző főiskolák felállításának kérdését, olyan főiskolákra van szükség, amelyeket annak idején N.K. Krupszkaja közreműködésével hoztak létre.

Könyvtártudomány. A könyvtárügy fejlesztésének egyik nagyon fontos feladata a könyvtártudomány és bibliográfia elméleti problémáinak kidolgozása. Vitathatatlan, hogy ezen a területen a szovjet könyvtárosok szép eredményeket értek el. Tankönyvek jelentek meg az általános könyvtártudomány, a könyvtári állományok és katalógusokról, az olvasókkal végzett munkáról, az általános és szakbibliográfiáról. A monográfiák között meg kell említeni az orosz és külföldi bibliográfia történetéről, az általános külföldi bibliográfiákról, valamint a Lenin-könyvtár, a Szaltukov-Scsedrin Könyvtár és a Szovjetunió Tudományos Akadémiája leningrádi Könyvtárának történetéről megjelent műveket.

Ugyanakkor azonban nem kielégítő az elméleti kérdések kidolgozásának általános színvonala. Az olyan problémák, mint pl.: a könyvtártudomány és bibliológia tárgya és módszere, a könyvtár és a társadalom, a könyvtárügy fejlődésének törvényszerűségei, a könyvtártudomány és bibliográfia definiálása nem eléggé világosan és meggyőzően kidolgozottak a szovjet könyvtártudományi irodalomban. Szükség van "A lenini korszak a könyvtárügy fejlődésében" - ismertetésére. Elméleti kidolgozásra vár számos részlet, de nagyon aktuális probléma. Nincsen például mű, amely foglalkozna a tudományosan megalapozott könyvtári tervezéssel, a könyvtári hálózatok elhelyezkedésével, az általános tudományos és a szakkönyvtárak egymáshoz való viszonyával, a tudományos és közművelődési könyvtárak egymáshoz való viszonyával, a különböző jellegű könyvtárak állománygyarapításának elveivel, az olvasószolgálat formáival és módszereivel,

kezdeményezésének, sokoldalú és aktív közreműködésének. A könyvtárosoknak sokkal jobban kell tájékozódniuk az építőművészeti és építészeti kérdésekben, ismerniük kell a gépesítés és automatizálás eszközeit. Sajnos egyelőre a könyvtárosok túlnyomó többsége – a végzett könyvtárszakos hallgatók is –, nem tájékozottak ezekben a kérdésekben. Még a legöregebb könyvtárosi tanintézetben – a jelenlegi Moszkvai Népművelési Intézetben – sem ismerik a hallgatók ezt a témát.

Szervezési és módszertani tevékenység. A könyvtárak szerepének fokozása a kommunista építkezésben nem képzelhető el a szervezési és módszertani irányítás színvonalának emelése nélkül. Ma már világosan kialakultak az ország könyvtári rendszerébe tartozó könyvtári intézmények csoportjai – a Szovjetunió művelődésügyi minisztériumához tartozó könyvtárak, a szakszervezeti, az akadémiai, a műszaki, az orvosi, a mezőgazdasági, a főiskolai, és még más könyvtárak. Valamennyi csoportnak megvan a saját szervezeti központja, amelynek feladata a munka koordinálása.

Az utóbbi években erősödött a nagyobb könyvtárak módszertani tevékenysége: így a Szovjetunió Tudományos Akadémiája, a Társadalomtudományi Alapkönyvtár, a Szovjetunió Állami Tudományos Műszaki Könyvtára, a Központi Tudományos Mezőgazdasági Könyvtár, az Állami Központi Tudományos Orvosi Könyvtár, a Moszkvai Állami M.V. Lomonoszov Egyetem Tudományos Könyvtár módszertani munkája.

Komoly eredménynek könyvelhető el a különböző rendszerhez tartozó könyvtárak munkájának koordinálása; a módszertani munka központi terveinek összeállítása, bibliográfiai kiadványok, közös megmozdulások szervezése, törekvés a párhuzamos munkák kiküszöbölésére.

Az eredmények mellett még mindig nem sikerült valamennyi tudományos és módszertani központ tevékenységét koordinálni. Az ezt elősegíteni hivatott társadalmi szervek, tárcaközi tanácsok csökkentették tevékenységüket, határozataikat a könyvtárak sokszor nem hajtják végre. A koordinálásnak mindinkább nagyobb a jelentősége, különösképpen az egységes könyvtári kiszolgálási rendszer megteremtésében, amely nem hagyhatja figyelmen kívül a különböző hatóságokhoz tartozó és különböző jellegű könyvtárak sajátos feladatait.

A legtöbb a könyvtárosoktól függ. Nekik kell törekedniük, hogy az állománygyarapítás, a bibliográfiai és módszertani munka, a könyvtárközi kölcsönzés, a központi katalógusok és az olvasók kiszolgálási területén az együttműködés a könyvtárak között a legszorosabb legyen.

A könyvtárosok szakképzettsége. A könyvtárak társadalmi jelentősége és munkájuk eredményessége nagymértékben függ a könyvtárosok szakmai képzettségétől. A könyvtári építkezés méretei és a szovjet könyvtárak felelős-

az olvasók pszichológiájával. Gyenge a szovjet bibliográfia gazdag gyakorlatának általános ismertetése. A Nagy Októberi Forradalom 50. évfordulójának küszöbén fejeződik be a szovjet könyvtári-bibliográfiai osztályozási táblázat összeállítása. Elmaradás van olyan problémák kutatása területén, mint például a könyvtárak helye és szerepe a tudományos és műszaki tájékoztatás fejlesztésében, a könyvtári munkafolyamatok gépesítése és automatizálása, a könyvtárlomány raktározása az állomány hatalmas növekedésének összefüggésében stb.

Kevés a nagyobb könyvtárak történetével, a könyvtári munka kiemelkedő szakembereinek életével foglalkozó mű. Nagyon ritkán jelenik meg tanulmány a nemzetiségi köztársaságok könyvtárügyének fejlődéséről, egy-egy megye, vidék könyvtárügyéről. Kevés a népszerű kiadvány a könyvtárügy történetéről; a szovjet szocialista kultúra fejlődéséről megjelent könyvekben csak futólag emlíkeznek meg a könyvtárakról. A "Bibliotekar" hasábjairól majdnem teljesen kiszorult a történelmi jellegű tematika, de nem szerepelnek a könyvtártudományi témák között olyanok, amelyek foglalkoznának a forradalom előtti könyvtártörténettel. Sem könyv, sem cikk nem jelent meg arról a hősies és romantikus könyvtári munkáról, amely az országban a háború idején és az újjáépítés idején folyt.

A könyvtártudomány és az elméleti bibliográfia elmaradottsága többek között annak a következménye, hogy a tanszékek és a tudományos-módszertani osztályok főként az operatív módszertani kérdések kidolgozásával vannak elfoglalva, a nagyobb elvi jelentőségű problémákat a jövőre halasztják.

Negatívan hat a tudományos munka színvonalára, hogy nincs egy speciális intézmény, amely irányítaná és megállapítaná a könyvtártudományi kutatás legfontosabb kérdéseit. Egy ilyen tudományos-kutató intézetnek egyesíteni kellene valamennyi könyvtári intézmény ezirányú törekvését. A könyvtártudomány és a bibliográfia elmélete fejlődése területén szerzett tapasztalatok világviszonylatban egy ilyen intézmény felállítása mellett szólnak.

A kutató-munkát tervszerűen ösztönözni lehetne pályázatokkal, a disszertációk készítésének megjavításával, és állami megrendelésekkel.

Az ország könyvtárai nagyon nagy és intenzív fejlődésen mentek keresztül és fontos helyet harcoltak ki maguknak a társadalom életében. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának megünneplésére készülődve el kell érnünk, hogy a könyvtárak használatába bevonjuk az új olvasók millióit, közreműködni a szovjet emberek eszmei és általános kulturális színvonalának emelésében, új hatalmas lépést tenni, hogy a könyvtárügyben megvalósuljanak Lenin eszméi.

